

μ.β'. ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Πείθομαι μ' εὐχαρίστησιν εἰς τὴν γνῶ-
μιν τοσούτων μεγάλων ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι μᾶς
διδάσκουν τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Ἐναγ-
καλίζομαι τὴν ἐλπίδα ταύτην· καὶ ἡ αἰωνιό-
της, τὴν ὁποίαν μετ' ὀλίγον μέλλω νὰ ἀπο-
λαύσω, μὲ κἀμνεὶ νὰ καταφρονῶ τὸ σῶμα
τοῦτο, τὸ ὅποιον μὲ κρατεῖ εἰς τὴν γῆν.

Ἄπό τῶρα ἐμπορεῖς νὰ ὑψωθῆς ἕως εἰς
τὸν θρόνον τῆς Θεότητος. Δὲν θέλω σὲ ἀνα-
βιβάσειν ἐκεῖ τὰ πλούτη· διότι ὁ Θεὸς δὲν ἔ-
χει χρεῖαν ἀργυρίου ἢ χρυσαίου· οὔτε τὰ πο-
λυτελεῖα φορέματα· διότι καὶ τούτων δὲν ἔχει
καμμίαν χρεῖαν· οὔτε ἡ ὑπόληψις, οὔτε ἡ
λαμπρότης, οὔτε ἡ δόξα, οὔτε τὸ πλῆθος τῶν
δούλων, οἱ ὅποιοι συγκύνουν τὸ φορεῖόν σου εἰς
τὴν πόλιν καὶ εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ὁ μέγας ἔτος
Θεὸς εἶναι παντοδύναμος, καὶ μόνος κρατεῖ τὸ
πᾶν. Τί λοιπὸν θέλει σὲ ἀναβιβάσειν ἐκεῖ;
ἡ ψυχὴ, ἂν μόνον ᾖ καθαρά, γενναία καὶ
ἐνάρετος.

Ἡ ἀρετὴ εἶναι τὸ μόνον ἀγαθὸν τοῦ ἀν-
θρώπου· καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ἂν στερῆται,
μὲ αὐτὴν μόνην εἶναι ἀξιοτίμητος· ἐξεναντίας
χωρὶς τὴν ἀρετὴν, ὅλα τ' ἄλλα ἀγαθὰ δὲν ἐμ-

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ. μγ'.

ποροῦν γὰρ τὸν προφυλάξωσιν ἀπὸ τὴν κατηγο-
ρίαν καὶ ἀπὸ τὴν καταφρόνησιν.

Ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος ἔχει πάντοτε πρὸ
ὀφθαλμῶν τὸ παλαιὸν τῆτο ἀξίωμα, ὅτι πρέ-
πει γὰρ ὑποτασσώμεθα εἰς τὸν Θεόν. Τὸ Πᾶν,
εἰς τὸ ὁποῖον γεννώμεθα, εἶναι ἐπικράτεια
μοναρχικὴ, καὶ ἡ ἐλευθερία μας κρέμαται ἀ-
πὸ τὴν ὑποταγήν μας εἰς τὸν μόνάρχην Θεὸν
τοῦ παντός.

Ἡ νεότης πρέπει μαλιστα γὰρ οἰοεταί εἰς
τὴν σπουδὴν τῆς ἀληθείας, καὶ εἰς τὴν ἐπι-
μέλειαν τοῦ «Λογικοῦ» γὰρ κάμη' σοφὸν σύστη-
μα διαγωγῆς, καὶ γὰρ συνηθίσῃ ἐξαρχῆς εἰς
τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς.

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει γὰρ γίνεταί ὠφέλι-
μος εἰς πολλούς, ἂν ἦναι δυνατόν· ἢ τοῦλά-
χιστον, εἰς τοὺς φίλους, εἰς τοὺς συγγενεῖς,
τέλος πάντων εἰς τὸν ἑαυτόν του. Πᾶς ἄνθρω-
πος, πᾶς πολίτης, χρεωστεῖ εἰς τὸ κοινὸν τὴν
δούλευσιν ταύτην· δούλευσις δὲ εἰς τὸ κοινὸν
εἶναι γὰρ καταστένομεν καὶ ἄλλους τινὰς εὐτυ-
χεῖς. Καθὼς ἐπεῖνος, ὅς τις παραδίδεται εἰς
τὴν κακίαν, δὲν βλάπτει μόνον τὸν ἑαυτόν του,
ἀλλὰ καὶ ὅσους ἠδύνατο γὰρ διορθώσῃ μὲ τὸ

πα

μδ'

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

παράδειγμα τῆς καλῆς του διαγωγῆς, ὁμοίως δουλεύει τὸ κοινόν, ὅς τις σπουδάζει νὰ κατασταθῇ ἄξιος νὰ τὸ δουλεύσῃ πραγματικῶς, ἐπιμελούμενος τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ τελειοποίησιν.

Οἱ σοφοὶ ἐστάθησαν ῥηφελιμώτεροι διὰ τῶν συγγραμμάτων, τὰ ὁποῖα φωτίζουν ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, παρὰ εἰάν ἤθελαν εἰσθαι ἡγεμόνες στρατευμάτων, διοικηταὶ λαῶν, καὶ οἰκισταὶ πόλεων· διότι γίνονται διδάσκαλοι ὅλων τῶν ἀνθρώπων παρόντων καὶ μεταγενεστέρων.

Ἄρκει νὰ ἰδῶμεν τὸν θυμωμένον διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν ὅτι εἶναι μαινόμενος· οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ σπινθοβολοῦν, τὸ αἷμα ἀναβαῖνον ἐξάπτει τὸ πρόσωπόν του, τὰ χεῖλη τοῦ παρασύρονται, τρύζει τοὺς ὀδόντας, φρίσσει, πνευστιᾶ, τρέμει, διακόπτεται τὴν φωνήν, κτυπᾷ τὴν γῆν μετὰ τοὺς πόδας· τί ἄλλο μᾶς δείχνουν ταῦτα, παρὰ πάθος μισητὸν ἐξίση καὶ ἀπὸ εἰς τὴν ὄψιν; Ἄλλ' εἶναι ἀδύνατον, ἤθελεν εἰπεῖν τις, νὰ ἀποφύγωμεν τὸ πάθος τοῦ θυμοῦ· τοιαύτη νίκη ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Τὸν ἀποκρίνομαι ὁμοίως ὅτι δὲν εἶναι κατὲν πάθος τόσον ἀχαλί-

να·

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

μ.ε.

κατανα, ὥστε νὰ μὴν ἐμπορῇ ὁ ἄνθρωπος, νὰ
τὸ ὑποτάξῃ. Τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου δύνα-
ται ὅ,τι θέλει· βλέπομεν ἀνθρώπους, οἱ ὁ-
ποῖοι παραιτοῦν τὴν οἰκοποσίαν, καὶ ἄλλας
ἐουπαθείας. Ἡμεῖς λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ ἐ-
πιμεληθῶμεν τὴν ἀπόκτησιν τῆς ὑπομονῆς, τῆς
ὁποίας ἡ ἀνταμοιβὴ εἶναι τὸ μεγαλῆτερον ἀ-
γαθὸν τοῦ κόσμου, ἡ ἡσυχία, λέγω, τῆς καρ-
δίας, καὶ ἡ τελεία τοῦ πνεύματος ἀνάπαυσις;
Δὲν εἶναι τὰ πάθη μας ἀθεράπευτα, οὔτε ἡ
δὸς τῆς ἀρετῆς τόσο δύσκολος, ὅσον τινὲς
τὴν φαντάζονται.

Ἡ σπουδὴ εἶναι τὸ μόνον μέσον, διὰ τῆ
ὁποίου ἐμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποφύγῃ τὴν
ἀπῆλάν τῆς ζωῆς· διὰ τῆς σπουδῆς περὶ αὐτὸν ὁ
καιρὸς ἀνεπαισθήτως. Ἡ σπουδὴ δὲν μᾶς ἀ-
φίνει ποτὲ οὔτε τὸν ἑαυτὸν μας νὰ βαρυνώ-
μεθα, οὔτ' εἰς τοὺς ἄλλους νὰ εἴμεθα ἀνωφε-
λεῖς· διὰ τῆς σπουδῆς ἀξιούμεθα καὶ τῆς συν-
αναστροφῆς τῶν σοφῶν καὶ ἐνάρετων ἀνδρῶν.

ΠΛΙΝΙΟΣ Ο ΝΕΩΤΕΡΟΣ.

Ο νεώτερος Πλίνιος ἦτον ἀνεψιὸς καὶ θετὸς
υἱὸς τοῦ παλαιοῦ Πλίνιου, μαθητὴς δὲ τοῦ
Κιν-

Κιντιλιανού. Ἐγέννηθη εἰς τὸ Κῶμον, πόλιν Ἰταλικήν, εἰς τὴν ὅποιαν ἀφιέρωσε δημόσιοι βιβλιοθήκην καὶ χρήματα ἱκανά, διὰ τὰ τρέφονται νέοι φιλομαθεῖς. Ἦκμασεν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς δευτέρας ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Δὲν ἐσύνθεσεν ἰδιαιτέρως κανὲν ἠθικὸν σύγγραμμα, ἀριθμεῖται ὅμως εἰς τὴν τάξιν τῶν καλητέρων ἠθικῶν συγγραφέων, διὰ τὰς θαυμαστάς ἐπιστολάς τε. Τὰ μεγάλα τε προτερήματα τὸν ἐπροβίβασαν εἰς τὰ πρῶτα ἀξιώματα τῆς Ῥώμης. Ὑπάρχων εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀυτοκράτορος Δομιτιανού, δὲν ἐφοβήθη γὰρ ρίψῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς τοὺς πλέον μεγάλους κινδύνους, διὰ τὰ ὑπερασπισθῆ πολλοὺς ἐναρέτους ἀνδρας ἐναντίον τῆς ἀπανθρώπου σκληρότητος τοῦ τυραννικοῦ τούτου Ἀυτοκράτορος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δομιτιανού ἐστάθη κατὰ σειράν δήμαρχος, ἀστυνόμος, ἑπάτος, ἀρχὼν τῆς Βιθυνίας, καὶ τὸ πλέον ἔνδοξον, φίλος τε ἐναρέτεσ Ἀυτοκράτορος Τραϊανού. Ἀπὸ τὰ συγγράμματά του δὲν σώζονται παρὰ αἱ ἐπιστολαί, καὶ ὁ πανηγυρικὸς λόγος, τὸν ὅποιον ἔκαμεν εἰς τὸν Τραϊανόν. Αἱ ἐπιστολαί του ὁμολογοῦνται παρὰ πάντων θη-

σαυ-

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ. μζ.

σαυρός πρακτικῆς ἀρετῆς· ἐμπνέουν εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀνθρώπου τὰ πλέον ὠραῖα καὶ ὑψηλὰ αἰσθήματα· παντοῦ φαίνεται ψυχὴ γενναία, φιλάγαθος καὶ εὐεργετικὴ, ὄχι μόνον εἰς φίλους καὶ γνωστούς, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅποιον. ἤθελε λάβειν χρεῖαν τῆς προστασίας του, γνωστός, ἀγνωρίστος, πατριώτης ἢ ξένος. Ἡ δικαία υπεράσπισίς του, ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν, τοὺς ὁποίους οἱ ἐχθροὶ ἐσυκοφάντησαν ὡς ἐπιβούλους καὶ ταραχοποιούς, ἀποδείχνει πόσον ἦτο ζηλωτῆς τῆς δικαιοσύνης, καὶ εὐεργέτης παγκόσμιος.

Ἀγωνίζου, ἔλεγε, νὰ ἀποκτήσης τὴν ἀγαθὸν, τὸ ὁποῖον ὁ χρόνος νὰ μὴν ἐμπορῇ καὶ σοῦ ἀφαιρέσῃ. Ὅλα τὰ ἄλλα ἡγαθὰ μεταβάλλονται καὶ ἀλλάσσουν μὲ τὸν καιρὸν μυρίους δεσπότας· μόνα τὰ ποιήματα τοῦ πνεύματός σου θέλουν εἶσθαι πάντοτε ἰδικά σου.

Ἡ γενναία ψυχὴ εὐχαριστεῖται μᾶλλον εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς συνειδήσεώς της, παρά εἰς τοὺς θορυβώδεις κρότους τῆς φήμης. Αἱ πράξεις μας δὲν πρέπει νὰ τρέχωσι κατόπιν τῆς ἐξέτης, ἀλλ' ἡ δόξα κατόπιν τῶν πράξεών μας.

Ἡ μεγαλητέρα δούλευσις τῆς φιλοσοφίας
εἶ-

μή. ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

εἶναι ὃ ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῶν κοινῶν καλῶν·
να κάμνη τὴν Δικαιοσύνην καὶ τὴν Εἰρήνην καὶ
βασιλεύσῃ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ὅστις ἀρνεῖται δευτέραν χάριν, κινδυνεύει
να χάσῃ καὶ τὴν ἀξίαν τῆς πρώτης. Τοιαύτη
εἶναι ἡ ἀνθρώπινος καρδία· ἀναιροῦνται αἱ
πρῶταί σου εὐεργεσίαι, ἂν δὲν προσέχῃς καὶ
τὰς ὑποστηρίξῃς μετὰ τὰς δευτέρας. Εὐεργέτησι
ἑκατοντάκις, ἀρνήσου μίαν φοράν, δὲν ἐνθυ-
μοῦνται πλέον τὰς ἑκατὸν εὐεργεσίας, ἀλλὰ
τὴν μίαν σου ἀρνησιν.

Εἶναι κάλλιστον ὃ ἀκολουθῇ τις τὰ ἴχνη
τῶν προγόνων, ὅταν ἐκεῖνοι ἐπεριπάτησαν τοὺς
ὄρθρον δρόμον.

Ὡς εὐγενῆς ἐκείνη προθυμία, τὴν ὁποία
ἔχουν δύο φίλοι, προτρεπόμενοι συναλλήλως,
καὶ ἐξάπτοντες ὁ εἷς τὴν καρδίαν τοῦ ἄλλου
πρὸς τὸν ἔρωτα τῆς ἀρετῆς!

Ἡ αἰσχύνῃ μᾶλλον παρά τὴν ἀπαγόρευ-
σιν πρέπει νὰ μᾶς κάμνη νὰ ἀποφεύγωμεν ὅ,τι
πρᾶγμα εἶναι ἀτιμον.

Εἰς πᾶν εἶδος πρέπει νὰ ἐκλέγωμεν τὰ
καλλίτερα βιβλία, καὶ νὰ ἀναγινώσκωμεν πε-
λὺ, ἀλλ' ὄχι πολλὰ ἐνταυτῷ πράγματα.

Ἄν

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ. μθ.

Ἄν ἦται ὑπέρτατον ἀγαθὸν γὰρ ἐμπορῆ-
τις γὰρ κάμνη ὅ,τι καλὸν θέλει, ἄκρα γενναιό-
της εἶναι καὶ τὸ γὰρ θέλη γὰρ κάμνη ὅ,τι κα-
λὸν ἐμπορεῖ.

ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ.

Ὁ Ἐπίκτητος, Στωϊκὸς Φιλόσοφος, ἐστάθη
εἰς τὴν νεότητά του δούλος τοῦ Ἐπαφροδίτου,
ὅστις ἦτον ἀπελεύθερος τοῦ Νέρωνος. Ἐγεν-
νήθη εἰς τὴν Ἱεράπολιν τῆς Φρυγίας κατὰ
τὴν πρώτην ἑκατονταετηρίδα. Μετὰ τὸν θάνα-
τον τοῦ Ἐπαφροδίτου, τὸν ὁποῖον ὁ τύραννος
Δομιτιανὸς ἐθανάτωσεν, ἐσύρθη εἰς τὴν Νικό-
πολιν τῆν Ἡπείρου, καὶ ἐπέρασεν ἐκεῖ τὴν
ζωὴν του. Λέγουσι ὅτι ὁ πῆλινος λύχνος του ἐ-
πωλήθη μετὰ τὸν θάνατόν του τρεῖς χιλιάδας
δραχμάς. Ἐκ τῶν παλαιῶν Φιλοσόφων οὗτος
ἐπλησίασε περισσότερο εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν
ἐθικὴν· εἶχε περὶ Θεοῦ καὶ περὶ τῆς θείας
Προνοίας ὀρθοτέρας ἰδέας παρὰ τοὺς ἄλλους.
Ἄν καὶ ἦτο τοῦ συστήματος τῶν Στωϊκῶν,
ἐν ἀκολουθήσεν ὅμως τὴν ὑπερβολικὴν, ἢ κα-
λῆτερα γὰρ εἶπω, τὴν παράλογον ἐκείνην αὐ-

στη-

στηρότητα καὶ ἀναισθησίαν των. Ὁ Ἀρρίανος ὁ μαθητὴς του μάς ἐφύλαξεν εἰς τέσσαρα βιβλία τὰς ὁμιλίαις του, καὶ τὸ ἠθικόν του Ἐγχειρίδιον.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ.

Ὁ Πλούταρχος, Φιλόσοφος, Ἱστορικὸς καὶ Ρήτωρ, ἐγεννήθη εἰς τὴν Χαιρώνειαν, πόλιν τῆς Βοιωτίας. ἤκμασε δὲ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Τραϊανοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δευτέρας ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Ὁ Αὐτοκράτωρ ἔτος εἶχε μεγαλωτάτην ὑπόληψιν περὶ αὐτοῦ. Τὸν ἐτίμησέ μὲ τὴν ὑπατικὴν ἀξίαν, τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Ἰλλυρίαν Ἐφορον τῶν ἐκεῖ πολιτικῶν πραγμάτων. τὸν ἐμεταχειρίσθη ἐνδόξα καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς καὶ μεγάλας δουλείαις. Ὁ Πλούταρχος, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰ μαθήματά του εἰς τὸν Φιλόσοφον Ἀμμώνιον, περιῆλθε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Αἴγυπτον, διῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην πολὺν καιρὸν, καὶ ἐτεῦθεν ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τραϊανοῦ, ἐπέρασεν ἐκεῖ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς του. Ἀπέθανεν, ὡς ἔγινον,

κουσ, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντωνίνου, τὸ
 ἔτος μετὰ Χριστόν. Συνέγραψε παραλλήλους
 βίους ἐνδόξων ἀνδρῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων,
 ἱστικὰ, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀξιόλογα συγγράμ-
 ματα, γέμοντα ἀπὸ κρίσιν καὶ πολυμαθείαν.
 Εἰς τοὺς παραλλήλους βίους συγκρίνει τοὺς
 μεγάλους ἀνδρας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ῥώμης,
 καὶ κρίνων μετὰ πολιτικὴν σύνεσιν καὶ σοφίαν
 τὰς πολιτικὰς καὶ πρόσωπικὰς αὐτῶν πράξεις,
 μεταχειρίζεται κατ' ἀξίαν τὸν ἔπαινον καὶ τὸν
 λόγον. Οἱ παράλληλοι οὗτοι βίοι γέμουν ἀπὸ
 θαυμαστὰ ἀξιώματα ἠθικὰ, καὶ ἀπὸ στοχα-
 σμῶν σοφωτάτους. Εἰς τῶν νεωτέρων σοφῶν
 ῥωτηθεῖς, ποῖον ἀπὸ τὰ συγγράμματα τῶν
 Παλαιῶν ἠθελε προτιμήσειν, ἂν δὲν ἐμπόρει
 ἀφυλάξῃ παρά ἓν μόνον; συλλογισθεῖς πολε-
 λὴν ὥραν, ἀπέκρίθη, τοὺς ἐνδόξους ἀνδρας τοῦ
 Πλουτάρχου.

Ἄνὴρ βέβαια πολυμαθέστατος, αἰσθη-
 τικώτατος τοῦ καλοῦ, φίλος τῆς ἀληθείας,
 καὶ ἀπαράτρεπτος ὁδηγὸς τῆς ἀρετῆς, ἐνθου-
 σιάζει τὰς φιλοκάλους ψυχὰς μετὰ τὴν λαμπρὰν
 περιγραφὴν τῶν ἐναρέτων ἠθῶν καὶ πράξεων.
 καὶ εἰς ἀποστροφὴν τῆς κακίας καὶ αὐτοῦς
 τοὺς

νβ. ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

τούς φιλοπάκους, με τὴν φρικώδη παράστασι
αὐτῆς καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων της.

ΜΑΡΚΟΣ, ΑΤΡΗΛΙΟΣ.

Ο Μάρκος Αὐρήλιος, ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν
Ρωμαίων, ἐγεννήθη τὸ 151 μετὰ Χριστοῦ
διεδέχθη τὸν Ἀντωνῖνον, τὸν ἐπονομαζόμενον
Εὐσεβῆ, καὶ ἀπέθανεν ἡλικίας 58 χρόνων
βασιλεύσας 19. Ἐδιοίκησε πάντοτε τὸν λαὸν
ὡς πατὴρ φιλόστοργος, καὶ ἐμπορεῖ τις γὰρ εἶ-
πη, ὅτι ἐστάθη ἀληθῆς Σωκράτης ἐπὶ τῷ
αὐτοκρατορικῷ θρόνῳ. Ποτὲ δὲν ἄφησε τὸ
ἀγκάλας, γὰρ εἶπω οὕτω, τῆς Φιλοσοφίας, π-
οποίαν ἐσυνήθιζε γὰρ ὀνομάζει μητέρα του, τὴν
δὲ βασιλείαν μητριάν του. Μᾶς σώζονται ἐ-
τὸ Ἑλληνικὸν οἱ ἠθικώτατοι στοχασμοὶ πε-
περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, τοὺς ὁποίους συ-
έγραψε μετ' ὕψους ἀφελές καὶ εὐγενές, καθὼς
καὶ αὐτὸς ἦτον ἀφελέστατος καὶ εὐγενέστατος
τὴν ψυχὴν. Μ' ὅλας τὰς διαβολὰς καὶ συ-
φαντίας, ποτὲ δὲν ἐμπόρεσαν οἱ ἐχθροὶ τοῦ
Χριστιανισμοῦ γὰρ τὸν καταπείσωσιν εἰς δια-
μὸν τῶν Χριστιανῶν.

Εἰ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ. νγ'.

Εἰς πᾶς ὑποθέσεις τῆς βασιλείας τοῦ ἐ-
μεταχειρίζετο πάντοτε συμβούλους τοὺς πλέον
σοφοὺς καὶ φρονίμους. "Ὅταν συνέβαιναν περι-
στάσεις μεγάλαι, ἠκολούθει μᾶλλον τὴν γνώ-
μην ἐκείνων παρά τὴν ἰδικήν του. Ὁρθότερον,
ἔλεγεν, εἶναι ν' ἀκολουθῇ τις τὴν γνώμην πολ-
λῶν πεπαιδευμένων ἀνθρώπων, παρά ἐνὸς μό-
νου, ὅς τις ἐμπορεῖ εὐκόλως νὰ ἀπατηθῇ.

Βλέπων τοὺς Ῥωμαίους, ὅτι ἠθέλαν νὰ
τοῦ ἐγείρωσι ναοὺς καὶ θυσιαστήρια, τοὺς ἐμ-
πόδισε, λέγων· ἡ ἀρετὴ μόνη ἐξομοιοῖ τὸν
ἄνθρωπον μὲ τὸν Θεόν· τοῦ δικαίου βασιλέως
ἔλοντο τὸ βασίλειον εἶναι ναὸς, εἰς τὸν ὁ-
ποῖον ἱερεῖς καὶ ὑπηρεταὶ εἶναι οἱ καλοὶ ἄν-
θρωποι.

ΠΑΛΑΙΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΗΘΙΚΟΛΟΓΟΙ.

Οἱ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἶναι
ἔθιοι ἠθικολόγοι· ἡ ζωὴ καὶ τὰ συγγράμματά
των δὲν ἔχουν ἄλλον σκοπὸν παρά τὴν διδασ-
καλίαν τῆς οὐρανίου Πίστεως, καὶ τὴν διὰ
λόγου καὶ παραδείγματος ὁδηγίαν πρὸς τὴν
ἐπιτέλειαν. Τοιοῦτοι μάλιστα ἐστάθησαν οἱ δι-
καίως

καίως